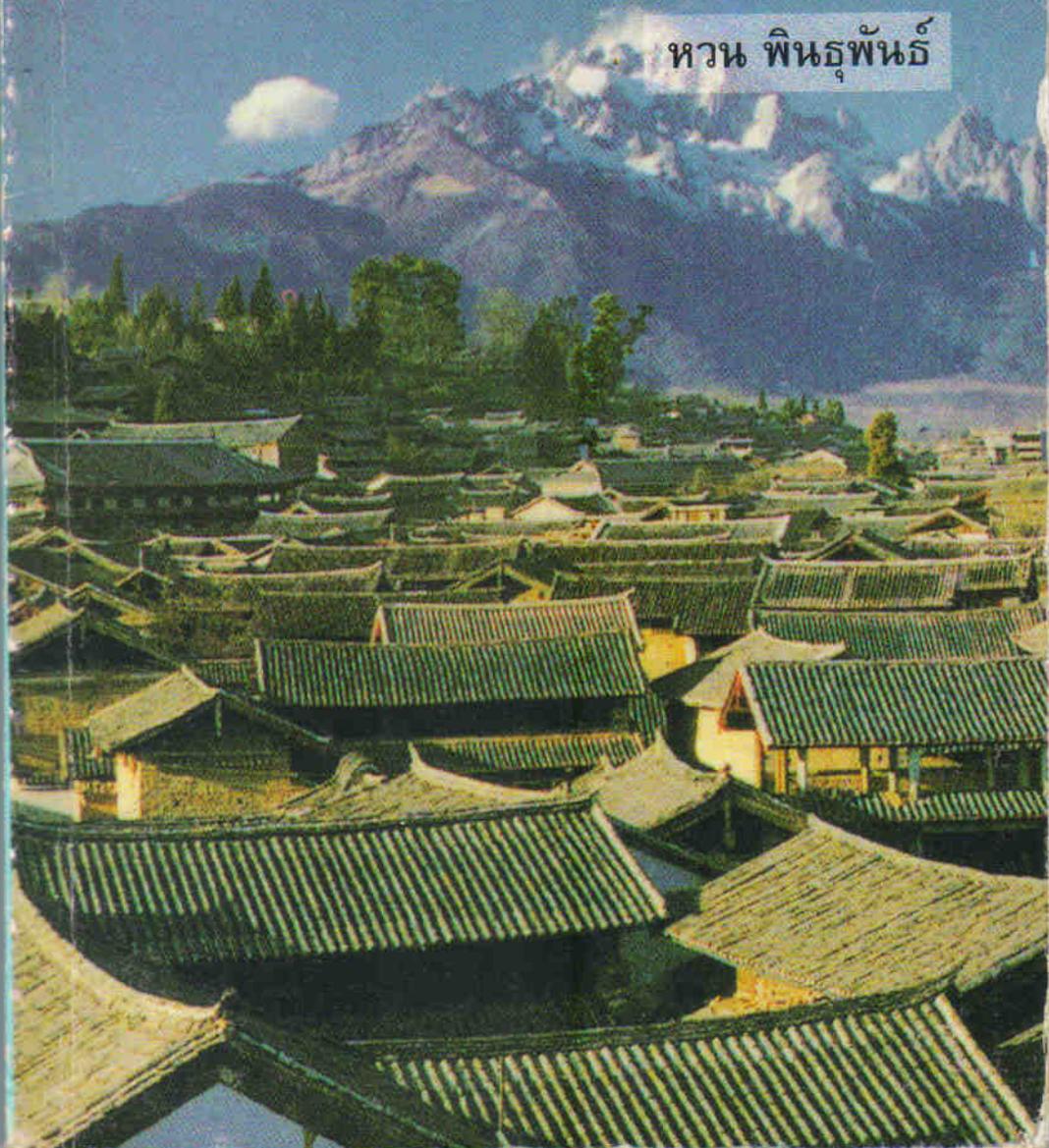

ไปเชียงตุง มุงโตเกี้ยว
เที่ยวปารีส พืชยูนนาน

หวน พิณรุฬห์

ไปเซียงตุง มุงโตเกียว เหี้ยวปารีส พิชิตยูนนาน

รองศาสตราจารย์หวน พินรุพันธ์

ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน

สำนักพิมพ์ไอทีเอ็นเอสไอ

วังบูรพา : 860-862 วังบูรพา กรุงเทพมหานคร 10200 โทร. 221-0742, 221-6567 แฟกซ์ 225-3300

สยามสแควร์ : 218/10-12 สยามสแควร์ซอย 1 กรุงเทพมหานคร 10330 โทร. 251-4476, 254-8807 แฟกซ์ 254-8806

ปีกกล้า : 1/35-39 ถนนพระบรมราชชนนี บางกอกนอก กรุงเทพมหานคร 10700 โทร. 434-8814-5 แฟกซ์ 424-0152

ISBN 974-277-421-8

ไปเซียงคอง มุงโดเกี้ยว เทียวปารีส พิชิตยูนนาน
รองศาสตราจารย์ทวน พิณรุฬพันธ์

ราคา 135 บาท

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2539 จำนวน 2,000 เล่ม
(สงวนลิขสิทธิ์)

พิมพ์ที่ โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์

113/13 ซอยวัดสุวรรณคีรี ถนนพระบรมราชชนนี

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700

โทร. 424-6944, 424-7292 แฟกซ์ 434-3802

นายประสิทธิ์ สันติวัฒนา ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา พ.ศ. 2539

คำปรารภ

ผู้เขียนชอบเขียนหนังสือมาตั้งแต่สมัยเป็นนักเรียน เริ่มตั้งแต่เขียนโคลง กลอน เรื่องสั้น จนถึงเรื่องยาว ส่งไปลงหนังสือพิมพ์ และวารสารต่างๆ ได้ลงพิมพ์บ้าง ไม่ได้ลงพิมพ์บ้าง ต่อมาเมื่อเป็นครูสอนศิลปะก็หันมาเขียนบทความ สารคดี และหนังสือทางศิลปะโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ที่พิมพ์เป็นเล่มก็มีศิลปะศึกษาสำหรับครู การสอนศิลปะศึกษาในชั้นประถมศึกษา ลพบุรีที่น่ารู้ อ่างทองของเรา พิษณุโลกของเรา พิจิตรของเรา อุดรดิศดั่งของเรา เที่ยวชมโบราณวัตถุสถานในพิษณุโลก สุโขทัยเมืองเก่าของเรา และมรดกทางศิลปกรรมสยาม เป็นต้น

ต่อมาผู้เขียนได้สอนวิชาการบริหารการศึกษา จึงมาเขียนหนังสือการบริหารโรงเรียน และการบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชน หลังจากนั้นก็ไม่ค่อยได้เขียน นานๆ จึงจะเขียนบทความทางการศึกษาสักเรื่องสองเรื่อง

และต่อมาผู้เขียนได้มีโอกาสไปโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ไปเมืองคุนหมิง เมืองดาลีฟู มณฑลยูนนาน ประเทศจีน ไปสัมภาษณ์เรื่องไทซินในเซียงคุง ประเทศพม่า และไปทัศนศึกษาเมืองลูเซิน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส และกรุงเอเธนส์ ประเทศกรีซ เห็นว่ามีเรื่องที่น่าสนใจมากมาย จึงได้เขียนเป็นสารคดีเรื่อง “ไปร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนาที่ญี่ปุ่น” ลงพิมพ์ในวารสารมิตรครู และได้เขียนเรื่อง “เที่ยวเมืองดาลีฟู : สัมผัสอาณาจักร

น่านเจ้า” ลงพิมพ์ในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ และได้เขียนเรื่อง“ไทจีนใน
เชียงตุง”ลงพิมพ์ในด้วย’คุณ และเรื่องไปทัศนศึกษาเมืองลูจิง กรุงปารีส และ
กรุงเอเธนส์ชิ้นอีก ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะพิมพ์เผยแพร่แก่ผู้สนใจได้อ่าน จึงนำมา
รวมเป็นเล่มเดียวกัน และใช้ชื่อว่า “ไปเชียงตุง มุ่งโตเกียว เทียวปารีส พิชิต
ยูนนาน”

ส่วนใหญ่ผู้เขียนเขียนจากสิ่งที่ได้ฟัง ได้พบเห็น และหาข้อมูลเพิ่ม
เติมอีกบ้างเพื่อให้สมบูรณ์ แต่ก็คิดว่าคงมีข้อบกพร่องแน่นอน ถ้าหากท่าน
ผู้อ่านจะแจ้งให้ทราบ จะขอบพระคุณอย่างสูง เพื่อมีโอกาสพิมพ์ใหม่อีก จะได้
แก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอขอบคุณสำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ ที่จัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้
ออกเผยแพร่ และขอขอบคุณอาจารย์ปรีชา พิณรุฬห์ ที่ช่วยอ่านต้นฉบับ และ
แก้ไขข้อบกพร่องในรายละเอียดของเนื้อหาให้ถูกต้องยิ่งขึ้น

หวน พิณรุฬห์

29/212 เมืองทองธานี

ถนนแจ้งวัฒนะ ต.บางพุด

อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

โทร. 5032668-9

สารบัญ

	หน้า
ไปเชียงคอง : สัมมนาเรื่องไทจีนและทัศนศึกษา.....	1
นำเรื่อง	1
จากกรุงเทพฯ-เชียงใหม่	1
เชียงใหม่-เชียงราชม.....	2
เชียงราชม-เชียงคอง	3
ซำก้ำขมเมือง	6
เชียงคอง : จังหวัดหนึ่งของรัฐฉาน	6
หนองคอง	7
สามจอม เจ็ดเชียง เก้าหนอง สิบสองประตู	8
วัดพระเจ้าหลวง	9
งานเลี้ยงรับรอง	10
เล่นการพนันในวัด	10
ใส่บาตรด้วยเงิน	11
กาดเช้า	11
วัดจอมคำ	12
วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวเชียงคองในอดีตและปัจจุบัน	14
พระพุทธรศาสนาในเชียงคอง : อดีต-ปัจจุบัน	14
วัดอินทรวรปุฬาราม	15
เพื่อนพื้นบ้าน	16
วัดจอมมน ต้นขางขาว กำแพงเมืองและป้อมของเมืองเชียงคอง	17
กัศดาการวิมหนองคอง	18
ความสัมพันธ์ระหว่างเชียงคองกับล้านนา : ศาสนาและการเมือง	19
ตำนานเมืองเชียงคอง : ภาพสะท้อนความสัมพันธ์ของรัฐไท	20
งานวันอีเป็ง	20
กาแฟเชียงคอง	21
กลุ่มชาติพันธุ์ในเชียงคอง	21
วัดขางกวง	21

แม่น้ำจีน	23
บ้านคงสี : หมู่บ้านไทเหมือ	23
บ้านเป่าว : ชนกลุ่มน้อยปะหล่อง	26
วรรณกรรมไทจีนเปรียบเทียบกับวรรณกรรมล้านนา	27
งานวัดป่าแดง	27
ตัวอย่าง ตัวอักษรไทจีน	28
ชักม้าชมเมืองยามเช้าตามอัคราชัย	30
หอเจ้าฟ้าเชียงคอง	31
ลาก่อนเชียงคอง : ยังคิดถึงสถานที่ที่น่าสนใจอื่นๆ	32
ชื่อของที่ทำเข็เหล็ก	33
มุงโคกเกี้ยว : ร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนาและทัศนศึกษา	35
นำเรื่อง	35
กรุงเทพมหานคร-โคกเกี้ยว	36
ถนนในกรุงโคกเกี้ยว	36
หอพักของวิซโซโคเซอิก	37
ปฐมนิเทศ	37
สวนন্দก่อก่อนและหลังรับประทานอาหาร	38
ศาลามหาศักดิ์สิทธิ์	39
ประธานนิวาโน	41
พระสูตรสังฆกรรมปูนจิวสุตร	41
โศชา	42
ศาลารับรองของโฮวันลาคุ	43
ประชุม	44
กิจวัตรยามเช้า	45
เที่ยวโคกเกี้ยวคิสนีฮ์แลนด์	46
สวนন্দก่ที่ศาลามหาศักดิ์สิทธิ์	50
บำเพ็ญประโยชน์	50
ฟังคำบรรยาย	51
ซ้อมเดินขบวนแห่และงานเลี้ยงรับรอง	51
ร่วมพิธีวันครบรอบวันถึงแก่กรรมของพระนิชิเรน	52
ขบวนแห่	54
เที่ยวโคกเกี้ยวทาวเวอร์	56
ศูนย์สรรพสินค้า	58
วัดอาซากุซุซา	59
เยี่ยมชมสาขาของวิซโซโคเซอิกที่ไซตามะ	60
รำไทช	62
เยี่ยมชมบ้านของสมาชิกวิชโซโคเซอิก	62
ชมฟ่อนรำแบบญี่ปุ่น	63
สมาชิกวิชโซโคเซอิกจากต่างจังหวัด	64
โคกเกี้ยวยามค่ำ	65

.....	ร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนาวันสุดท้าย	65
.....	ประเมินผลการร่วมกิจกรรม	66
.....	วันอิสระในกรุงโตเกียว	67
.....	นั่งรถไฟใต้ดิน	69
.....	ย่านการค้าชินจูกุ	71
.....	นั่งรถแท็กซี่	72
.....	นั่งรถไฟบนดิน	73
.....	นั่งรถเมย์	73
.....	ชมตลาด	74
.....	คณะสงฆ์ไทยลูกศิษย์ของวิรัชโคเซอิโก	74
.....	เดินทางกลับกรุงเทพมหานคร	75
.....	บทส่งท้าย	76
.....	เที่ยวปารีส : คู่อูจีนและเอเธนส์	77
.....	นำเรื่อง	77
.....	เริ่มเดินทางจากกรุงเทพมหานคร	78
.....	แวะสนามบินเอเธนส์	79
.....	จากซุริคถึงอูจีน	79
.....	ทะเลสาบอูจีน	81
.....	สะพานแห่งความรัก	84
.....	รถประจำทางไฟฟ้า	86
.....	ร.5 เสด็จ 1 เมืองอูจีนจากพระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้าน	87
.....	ขึ้นเขาทีคลิส	88
.....	เข้าประเทศฝรั่งเศส	91
.....	เมืองคิจอง	92
.....	เข้ากรุงปารีส	93
.....	แนะนำกรุงปารีสมหานครที่ไม่มีตึกสูงเกิน 4 ชั้น	93
.....	ประตูชัย	95
.....	ชมหอไอเฟล	96
.....	จัตุรัสคองคอร์ด	97
.....	ถนนชองอาลีเซ่	98
.....	ปารีสจากพระราชนิพนธ์ไกลบ้าน	98
.....	จับจ่ายซื้อของกลางกรุงปารีสและสิ่งแวดล้อม	99
.....	รถไฟใต้ดินและร้านอาหารริมถนน	100
.....	ผ่านสถานที่น่าสนใจ	101
.....	ลงเรือน้ำเที่ยวในแม่น้ำแซนส์	102
.....	ศูนย์การค้าลาฟาแยตส์	104
.....	ขอตานกลางกรุงปารีส	105
.....	ชมพระราชวังแวร์ซายส์	105
.....	พระราชวังและพิพิธภัณฑ์ลูฟว์	111
.....	อาหารไทยที่ปารีส	114

	ระบำเปลื้องอก	115
	กรุงปารีสยามเช้า	115
	ลาก่อนกรุงปารีส	118
	จากกรุงปารีสสู่กรุงเอเธนส์	116
	แนะนำประเทศกรีซ	117
	ชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ	118
	กษัตริย์กรีกองค์สุดท้ายและทหารกรีกโบราณ	119
	มหาวิทยาลัยพาร์เธนอน	120
	ของที่ระลึกของกรีก	124
	ลาก่อนกรุงเอเธนส์	126
พิจิตยุนนาน :	อาณาจักรน่านเจ้า ภูเขา ถ้ำและทะเลสาบ	127
	นำเรื่อง	127
	แนะนำมณฑลยูนนาน : เมืองคุนหมิง	128
	คำนำบทของจีนเต๋นของแม่ทัพอู่จันกู่	129
	ลวดประติมากรรมบนเขาซีซาน	131
	ยามเช้าที่คุนหมิง	133
	ระหว่างทางไปซมด้า	135
	เปิดช่างอำเภอหฺยี่เหยียง : ภัตตาคารวิมทาง	136
	ตัวในชนบท	136
	นิทานเรื่องเปิดช่าง	138
	ถ้ำอาตุ๋กู่	138
	ชมอุทยานป่าหินธรรมชาติ	143
	เยี่ยมชมมหาวิทยาลัยแพทย์แผนจีนยูนนาน	149
	ชมจีนข้ามสะพาน	150
	สู่เมืองดาลีฟู : สัมผัสอาณาจักรน่านเจ้า	152
	อาณาจักรน่านเจ้าโบราณ	156
	ห้องทะเลสาบเอ๋อไห่	157
	ฟาร์มผีเสื้อ	161
	เจดีย์สามองค์วัดจงเจิน	162
	ประตูเมืองเก่าและบ้านเรือนแบบเก่า	164
	เมืองฉีเจียง	165
	เมืองดาลีฟูมีวัดสามพันหก ตกตึกระฆังดังทุกวัด	167
	เจดีย์กระดูกงู	168
	ศิลาจารึก	168
	เมืองเซียงกวน	169
	เข้าเมืองคุนหมิง	169
	ชมวัดหอยนาง	170
	เมืองเซียงรุ่งสืบสองปันนา	172
	พิพิธภัณฑชาลยูนนานเมืองคุนหมิง	173
	เดินทางกลับ	176

ไปเชียงตุง : สัมมนาเรื่องไทขิ่น และทัศนศึกษา

นำเรื่อง

ผู้เขียนมีโอกาสได้ไปร่วมสัมมนาเรื่อง "ไทขิ่นในเชียงตุง" ที่จังหวัด เชียงตุง รัฐฉาน ประเทศพม่า ระหว่างวันที่ 17-20 พฤศจิกายน 2537 ซึ่งจัด โดยศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ นับเป็นการสัมมนาในต่างประเทศ ที่ผู้เขียนเพิ่งมีส่วนร่วมเป็นครั้งแรก จึงรู้สึกตื่นเต้นพอสมควร ประกอบกับ ผู้เขียนเคยทราบเรื่องราวของเชียงตุงว่ามีความสัมพันธ์กับประเทศไทย ตั้งแต่อดีตมายาวนานก็ยิ่งน่าสนใจ

จากกรุงเทพฯ-เชียงใหม่

ผู้เขียนออกเดินทางจากกรุงเทพมหานครโดยรถด่วนกรุงเทพฯ- เชียงใหม่ และพักที่เชียงใหม่ 1 คืน เพราะอาจารย์รุ่งพร ประชาเดชสุวรรณ ผู้อำนวยการศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยพายัพ ได้ย้ำไว้ว่า ให้ผู้เข้าร่วม สัมมนาไปขึ้นรถบัสที่มหาวิทยาลัยพายัพเวลา 6.00 น. เพื่อไปขึ้นเครื่องบินที่ เชียงราย ผู้เขียนจึงเดินทางไปค้างคืนที่เชียงใหม่ 1 คืน เพื่อวันรุ่งขึ้นจะได้ไป ขึ้นขึ้นรถบัสเวลา 6.00 น.

วันที่ผู้เขียนเดินทางไปเชียงใหม่ นั้น ได้มีโอกาสเดินทางไปเยี่ยมชมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมี ดร.อัครพงษ์ สัจจาวาทิต เป็นผู้นำชมและศึกษางานของคณะศึกษาศาสตร์ สำนักหอสมุดกลาง ศูนย์หนังสือ และได้ดูงานสารานุกรมภาคเหนือของศาสตราจารย์ ดร.อุดม รุ่งเรืองศรี (ผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) ด้วย

เชียงใหม่-เชียงราย

รุ่งขึ้นเช้าผู้เขียนได้ไปขึ้นรถบัสที่มหาวิทยาลัยพายัพ พร้อมกับผู้เข้าร่วมสัมมนาอื่นๆ หลายคน จนกระทั่งเวลา 6.00 น.เศษ รถบัสก็ออกจากมหาวิทยาลัยพายัพไปตามถนนสายเชียงใหม่-เชียงราย ถนนสายนี้คดเคี้ยวไปตามไหล่เขาหลายลูก ใช้เวลาเดินทางราว 3 ชั่วโมงเศษ ทั้งๆ ที่เมื่อ 20 ปีที่ผ่านมาแล้ว ต้องใช้เวลาเดินทางเกือบ 1 วัน เพราะสมัยนั้นยังไม่มีถนนสายนี้ ต้องเดินทางย้อนลงไปจังหวัดลำปางก่อน แล้วจึงต่อไปยังพะเยาและเชียงราย

ที่สนามบินเชียงราย คณะผู้เข้าร่วมสัมมนาจะต้องขึ้นเครื่องบินขนาดเล็กนั่งได้ 18 คน ซึ่งเป็นเครื่องบินของบริษัท THAI FLYING SERVICE อันที่จริงสนามบินเชียงรายเป็นสนามบินขนาดใหญ่ มีเครื่องบินของบริษัทการบินไทยจากกรุงเทพฯ-เชียงราย ขึ้นลงเป็นประจำ ผู้เข้าร่วมสัมมนาบางคนก็เดินทางจากกรุงเทพฯ โดยเครื่องบินมาถึงเชียงรายเข้าวันนี้ก็มีหลายคน แต่ยังไม่มียเครื่องบินของบริษัทการบินไทยจากเชียงรายไปเชียงตุง ผู้จัดสัมมนาจึงต้องเช่าเครื่องบินขนาดเล็กดังกล่าว มารับส่งผู้เข้าร่วมสัมมนา ต้องใช้บินรับส่งถึง 3 เที่ยวบิน ละ 18 คน ใช้เวลาบินไปกลับ 80 นาที

ผู้ที่เดินทางไปเชียงตุงโดยทั่วๆ ไป มักจะเดินทางโดยทางรถยนต์ คือ จากเชียงรายไปแม่สาย ซึ่งเป็นชายแดนไทยพม่า เข้าอำเภอท่าลี่เหล็กของพม่า มีถนนจากท่าลี่เหล็กไปเชียงตุงเพียง 161 กิโลเมตร แต่ใช้เวลาเดินทางประมาณ 7-8 ชั่วโมง เนื่องจากถนนสายนี้เป็นถนนที่ทหารไทยสร้างไว้ช่วงที่ไทยปกครองเชียงตุงอยู่ ซึ่งผ่านมาเกือบ 50 ปีแล้ว พม่าไม่ค่อยได้ซ่อมบำรุงมากนัก เส้นทางก็ลัดเลาะไปตามหุบเขามากมาย จึงต้องเสียเวลากับการเดินทางนานถึง 7-8 ชั่วโมง แต่การเดินทางโดยเครื่องบินใช้เวลาเพียง 40 นาที

เชียงราย-เชียงตุง

ผู้เขียนเดินทางไปเชียงตุงโดยเครื่องบินเที่ยวที่ 2 ออกจากเชียงราย เมื่อเวลา 13.10 น. เครื่องบินบินไม่สูงมากนัก มองเห็นบ้านเรือน ภูเขา ท้องนา และถนนหนทางค่อนข้างชัดเจน ออกจากเชียงรายเพียงครึ่งเดียวก็เข้าเขตพม่า สังเกตเห็นบ้านเรือนมีนัยน้อยกว่าเขตไทย บินข้ามภูเขาเป็นร้อยๆ ลูก เมื่อพ้นเขตที่เป็นภูเขาก็น่าเป็นที่ราบทุ่งนา มีบ้านเรือนมากขึ้น คิดว่าคงใกล้ถึงเชียงตุงแล้ว เครื่องบินก็บินต่ำลง และบินวนอยู่ 1 รอบ จึงมองเห็นตัวเมืองเชียงตุงชัดเจน สังเกตเห็นว่าเป็นเมืองที่มีภูเขาอยู่ล้อมรอบทุกด้าน มีหนองน้ำใหญ่อยู่กลางเมือง รอบหนองน้ำเป็นบ้านเรือนและวัดวาอาราม เมื่อมองจากเครื่องบินจึงเห็นชัดเจนว่า บริเวณเมืองเชียงตุงเป็นทำเลที่เหมาะสมอย่างยิ่งกับการตั้งเมืองมาตั้งแต่สมัยโบราณ

เมื่อเครื่องบินบินลงแตะพื้นรันเวย์ พวกเราต่างคอยให้นักบินกันยาวนาน ต่างคนต่างคิดว่าเราปลอดภัย และได้ไปถึงเมืองเชียงตุงสมปรารถนาแล้ว เมื่อมองไปรอบๆ สนามบิน ซึ่งเป็นสนามบินขนาดเล็ก เห็นทหารพม่า

คณะเดินทางชุดแรกถึงเมืองเชียงตุง 17 พฤศจิกายน 2537

เวลา 11.30 น. (เมืองไทย) 11.00 น. (เชียงตุง)

4 ไปเชียงใหม่ มุ่งโตเกียว เที่ยวปารีส พักชุนนาน

อาคารสนามบินเชียงใหม่

ตัวเมืองเชียงใหม่ (ถ่ายจากเครื่องบิน)

ขึ้นรักษาการณ์อยู่ทั่วไป เมื่อเครื่องบินจอดสนิทพวกเราจึงเดินลงจากเครื่องบิน เห็นทหารพม่าเดินมาพูดคุยกับนักบินอยู่ครู่หนึ่ง จึงให้พวกเราเดินเข้าไปในอาคารสนามบิน ซึ่งเป็นอาคารชั้นเดียวหลังเล็ก ๆ เพื่อตรวจหนังสือเดินทาง

วัดหัวข่วง และเห็นมั้งกะโตที่พัก

พวกเรานั่งรออยู่ไม่นานนักก็เรียบร้อย ไม่ต้องตรวจหนังสือเดินทางทีละคนเหมือนสนามบินทั่วๆ ไป เขาคงไว้ใจพวกเรา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นครูบาอาจารย์และนักวิชาการ จากนั้นก็มีรถมารับพวกเราไปยังโรงแรมเชียงตุง ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากสนามบินมากนัก เมื่อถึงโรงแรมเชียงตุง พนักงานของโรงแรมได้นำน้ำหวานและผ้าเย็นมาแจก พร้อมทั้งถูกกูดูแจห้องพัก

สำหรับโรงแรมเชียงตุง ซึ่งเป็นโรงแรมที่ผู้เข้าสัมมนามาพักและใช้เป็นสถานที่สัมมนาด้วยนั้น เป็นโรงแรมที่ดีที่สุดของเชียงตุง ลักษณะเป็นบ้านชั้นเดียว มีทั้งหมด 6 หลัง แต่ละหลังมี 3 ห้อง หลังใหญ่สุดมี 6 ห้อง และมีหอประชุมอีก 1 หลัง ทราบว่าโรงแรมเชียงตุงนี้พม่าได้สร้างขึ้นเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวและชาวต่างประเทศ เมื่อครั้งที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเชียงตุงเมื่อวันที่ 3-4 มีนาคม 2537 ก็เสด็จมาประทับที่โรงแรมเชียงตุงนี้ ผู้จัดการโรงแรมเป็นชาวพม่า แต่พนักงานของโรงแรมเป็นชาวไทยใหญ่ในเชียงตุง บางคนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยในย่างกุ้ง และพูดภาษาไทยได้ด้วย

ชักม้าชมเมือง

เมื่อผู้เขียนนำกระเป๋าเสื้อผ้าไปเก็บในห้องพัก พบว่า เพื่อนร่วมห้องของข้าพเจ้าชื่อ สุรศักดิ์ ศรีสำอาง เป็นหัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงใหม่ ซึ่งเดินทางมาเครื่องบินเที่ยวแรก ได้นำกระเป๋าเสื้อผ้ามาเก็บไว้ในห้องแล้ว และคงออกไปชักม้าชมเมือง ผู้เขียนจึงถือโอกาสออกไปชักม้าชมเมืองบ้าง เพื่อใช้เวลาให้คุ้มค่าที่มาถึงเชียงตุง อันที่จริงผู้จัดสัมมนาก็มีกำหนดการจะพาไปชักม้าชมเมืองเช่นกัน แต่ต้องรอผู้เข้าสัมมนาที่มาเครื่องบินเที่ยวที่สามก่อน

จุดแรกที่ผู้เขียนออกไปชักม้าชมเมือง คือ วัดพระเจ้าหลวง ซึ่งอยู่ติดกับโรงแรม จุดเด่นของวัด คือ ตั้ววิหาร ซึ่งมีถนนล้อมรอบ เข้าใจว่าคงมาสร้างถนนภายหลัง ตั้ววิหารเป็นทรงจัตุรมุข หลังคาลาดหล่นชันไปรวม 6 ชั้น มีซุ้มประตูเข้าบริเวณวิหารทั้ง 4 ทิศ ด้านตรงข้ามวิหารเป็นบริเวณสังฆาวาส คือ เป็นกุฏิของพระภิกษุสามเณร ถัดจากวัดพระเจ้าหลวงออกไป ผู้เขียนเห็นวัดอีกหลายวัดซึ่งอยู่ใกล้ๆ กัน จึงถือโอกาสเดินชมผ่านหน้าวัดไปก่อน และผ่านหน้าร้านตัดผมซึ่งมีอยู่หลายร้านด้วยกัน แล้วรีบเดินกลับโรงแรม ไม่กล้าเดินออกไปไกลจากโรงแรมมากนัก เพราะยังไม่ชินกับเมืองเชียงตุง

เชียงตุง : จังหวัดหนึ่งของรัฐฉาน

ที่ห้องรับรองของโรงแรม ผู้เขียนได้มีโอกาสซักถามพนักงานต้อนรับของโรงแรมและไกด์ของโรงแรมคนหนึ่ง ชื่อ หน่อคำ จึงทราบเรื่องราวของเชียงตุงในปัจจุบันพอสมควร กล่าวคือ เชียงตุง เป็นจังหวัดหนึ่งของรัฐฉานตะวันออก รัฐฉานของพม่าแบ่งเป็นรัฐฉานตะวันออกกับรัฐฉานตะวันตก รัฐฉานเป็นรัฐที่มีอาณาเขตกว้างขวางมาก มีเมืองดองยีเป็นมหานครหรือเมืองหลวง นอกจากรัฐฉานแล้ว พม่ายังมีรัฐอื่นๆ อีกรวม 6 รัฐด้วยกัน เช่น รัฐคะฉิ่น รัฐชิน รัฐมอญ รัฐระขัน และรัฐคะยา เป็นต้น สำหรับจังหวัดเชียงตุงมีประชากรหลายชาติพันธุ์อาศัยอยู่ ส่วนใหญ่เป็นไทจีน (ตามชื่อเรื่องสัมมนาในครั้งนี่) รองลงมาเป็นไทใหญ่และไทเหนือ สำหรับไทจีน ไทใหญ่ และไทเหนือ

มีวัฒนธรรมคล้ายกับคนไทยทางภาคเหนืออย่างมาก ส่วนชาวพม่าในเชียงตุง มีอยู่จำนวนน้อยมาก มักเป็นข้าราชการที่รัฐบาลพม่าส่งไปปกครองเมืองเชียงตุง รวมทั้งครูที่ไปสอนตามโรงเรียนของรัฐบาล และพ่อค้าที่ไปค้าขายในตลาดอีกจำนวนหนึ่ง

หนองตุง

เมื่อผู้เข้าร่วมสัมมนาเที่ยวบินเที่ยวที่สาม เดินทางถึงโรงแรมแล้ว ผู้จัดสัมมนาจึงพาผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งหมดนั่งรถตู้ไปชักม้าชมเมือง จุดแรกๆ ไปคือ นั่งรถรอบหนองตุง ซึ่งมีถนนรอบหนองตุง และมีร้านค้า บ้านเรือน วัตถุประสงค์ชมวัดด้วย วัดที่มองเห็นสว่างงามมาก เพราะตั้งอยู่บนเนินสูงริมหนองตุงด้วย คือ วัดจอมคำ ถ้ามองจากฟากตรงข้ามจะเห็นสวยงามมาก ที่เด่นมากคือ เจดีย์ทรงลังกา มีคอรระฆังและปล้องโฉนเป็นสีทอง กับยังมีเงาทอดลงไปในน้ำด้วย ในหนองตุงมีสะพานข้ามจากฟากหนึ่งไปอีกฟากหนึ่ง และมีร้านอาหารตั้งถ้ำลงไปหนองน้ำด้วย พอดอนคำถึงดึกคืน มีทั้งรำวงและดิสโก้ ทำให้บรรยากาศของความเก่าแก่มาแต่โบราณของหนองตุงเปลี่ยนสภาพไปอย่างน่าเสียดายยิ่ง

หนองตุง เมืองเชียงตุง

ผู้เขียนขอเล่าถึงตำนานของหนองตุงสักเล็กน้อย เนื่องจากเป็นหนองน้ำเก่าแก่มาแต่โบราณอย่างแน่นอน และคงเป็นถิ่นฐานที่อุดมสมบูรณ์มานานแสนนาน จึงมีชนเผ่าต่างๆ มาอาศัยอยู่รอบหนอง และชื่อเชียงตุงก็คงมีชื่อมาจากหนองตุง เพราะเชียงก็หมายถึง เมือง ตุงก็หมายถึง หนองตุง ตามตำนานการสร้างเมืองเชียงตุงนั้น ปรากฏในตำนานพญาเม็งรายสร้างเมืองเชียงตุงว่า เดิมบริเวณเมืองเชียงตุง เป็นถิ่นที่อยู่ของชาวลัวะ พญาเม็งรายเสด็จประพาสล่าสัตว์ เห็นเป็นสถานที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะจะเป็นสถานที่สร้างบ้านแปลงเมือง จึงโปรดให้สลักรูปนายพรานงูหมาพาได้ไว้บนคอก หลัง จากนั้นเสด็จกลับมาเมืองเชียงตุง แล้วส่งกองทัพไปปราบพวกลัวะ และปราบได้สำเร็จเมื่อปี พ.ศ. 1786 จึงโปรดให้สร้างเวียงขึ้นที่บริเวณหนองตุง เรียกชื่อว่า “เมืองตุงคนบุรี” ตามชื่อหนองและชื่อตุงฤๅษีที่มาทค้ำน้ำในหนองน้ำนั้น

จากตำนานพญาเม็งรายสร้างเมืองเชียงตุง ที่ผู้เขียนคัดลอกมาลงพิมพ์ให้อ่านกันนี้ แสดงให้เห็นว่า เมืองเชียงตุงขึ้นกับเมืองเชียงตุงหรืออาณาจักรล้านนาตั้งแต่ พ.ศ. 1786 แล้ว จากนั้นก็มีประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับอาณาจักรล้านนา อาณาจักรไทยเรื่อยมา จึงมีวัฒนธรรมเหมือนกับไทยของเรามากกว่าเหมือนกับพม่า

สามจอม เจ็ดเชียง เก้าหนอง สิบสองประตู

เมืองเชียงตุงยังมีชื่ออื่นๆ ที่เรียกกันอีกหลายชื่อ เช่น เมืองเขมรัฐ เมืองตุงคนบุรี เมืองจีน เมืองเงิน สำหรับชื่อเมืองจีนหรือเมืองเงิน คงมาจากแม่น้ำจีน หรือแม่น้ำเงินไหลผ่านนั่นเอง ยิ่งไปกว่านั้น เมืองเชียงตุงยังได้รับการขนานนามว่า เป็นดินแดนแห่ง “สามจอม เจ็ดเชียง เก้าหนอง สิบสองประตู” อีกด้วย

สำหรับสามจอม หมายถึง จอมมน จอมคำ หรือจอมทอง และจอมสัก ซึ่งเป็นชื่อหมู่บ้านทั้งสาม และคำว่า “จอม” หมายถึง ยอดที่โผล่จากน้ำหรือเนินเขา หมู่บ้านทั้งสามนี้ล้วนแต่เป็นเนินสูงทั้งสิ้น ส่วนเจ็ดเชียง คือหมู่บ้านดั้งเดิมของเชียงตุงก่อนที่มีการขยายออกไป ได้แก่ เชียงฮั่น เชียงจัน

เชียงลาน เชียงงาม เชียงขุ่ม เชียงจิ้น และเชียงจาม ภายหลังมีหมู่บ้านเพิ่มขึ้น ก็ยังเรียกกันว่า “เชียง” เช่น เชียงกอง เชียงพร้าว เชียงอิน และเชียงคำ เป็นต้น

เก้าหนอง มีหนองตุง หนองแข หนองยาง หนองท่าช้าง หนองแก้ว หนองไค้ หนองป่อง หนองเข้ และหนองผา ปัจจุบันเหลืออยู่เพียงหนองตุง ซึ่งเป็นหนองใหญ่ที่สุด และหนองยางอีกแห่งหนึ่ง นอกนั้นดินเงินและถูกถม กลายเป็นที่ดั่งบ้านเรือน จึงเหลือแต่ชื่อ เหตุที่มีหนองน้ำถึงเก้าหนองนั้น เพราะสมัยโบราณภูมิประเทศของเชียงตุงเป็นแอ่งกันกระตะ และเป็นเนินสูงๆ ต่ำๆ ส่วนที่เป็นที่ต่ำหรือที่ลุ่มจึงมีน้ำขังกลายเป็นหนองน้ำอยู่ทั่วไป ส่วนที่เป็นเนินสูงก็สร้างวัด ทำให้มองเห็นสง่าแต่ไกล

สิบสองประตู คือ ประตูเมืองประจำทิศทั้ง 8 ซึ่งสร้างขึ้นครั้งแรก ก่อน 8 ประตู ส่วนอีก 4 ประตู สร้างขึ้นภายหลังจึงรวมได้สิบสองประตู ประตูประจำทิศทั้ง 8 ซึ่งสร้างขึ้นครั้งแรกนั้น มีชื่อว่า ประตูผา ประตูยางบึง ประตูป่าแดง ประตูงามฟ้า ประตูเชียงลาน ประตูเจนเมือง หรือแจ่งเมือง หรือแสงเมือง ประตูยางคำและประตูเหล็ก ประตูที่สร้างภายหลัง 4 ประตู คือ ประตูน้ำบ่อน้อย ประตูมั่งคละ หรือประตูม่าน ประตูโกโก้ และประตูผาหยั่ง (ผาขัง)

นอกจากเมืองเชียงตุงได้รับการขนานนามว่า “ดินแดนแห่งสามจอม เจ็ดเชียง เก้าหนอง สิบสองประตู” แล้วยิ่งไปกว่านั้น เชียงตุงยังได้รับการขนานนามอีกว่า เป็นดินแดนแห่งเมืองร้อยวัดอีกด้วย เพราะเป็นเมืองที่มีวัด ตั้งอยู่ติดๆ กันทั้งในตัวเมืองและนอกเมือง กล่าวกันว่า มีวัดชนวัดที่เดียว ในตัวเมืองมีถึง 35 วัด เช่น วัดจอมทอง วัดเขมินทร์ วัดป่าแดง วัดหัวข่วง วัดพระแก้ว วัดพระเจ้าหลวง วัดเชียงยีน วัดจอมมน วัดนาแข่ง วัดจอมคำ และวัดอินทร์อุปฬาราม เป็นต้น

วัดพระเจ้าหลวง

วันแรกที่ผู้เขียนเดินทางไปถึงเชียงตุง จุดแรกที่ผู้เขียนออกไปชกม้า-ชมเมือง ก็คือ ชมวัดพระเจ้าหลวง ซึ่งอยู่ใกล้ๆ โรงแรมที่พัก และเป็นวัดที่อยู่